

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Veronika Ungrová: Analýza repertoáru zpěvníku *Velmi pohodlný kancionálek za mrtvé*

Téma předkládané práce kladlo na Veroniku Ungrovou nelehký úkol: musela pracovat se starým tiskem a podrobit jej důkladné analýze, přestože není známo jeho autorství, jeho datace je pouze přibližná a odborná literatura se k němu téměř nevyjadřuje. Nadto překračuje zvolené téma oblast literární historie a vyžaduje též znalosti dobové liturgické praxe a kulturně-náboženských reálií. Text práce dokazuje, že autorka se s většinou těchto potíží dokázala (více či méně) úspěšně vyrovnat, pomocí sekundární literatury se velmi dobře zorientovala v hymnografické a liturgické produkci a terminologii s ní spojené. Přestože mám k jejímu textu několik připomínek, opět zdůrazňuji, že se jedná o nelehké téma, jehož všestranné zpracování by dalece přesáhlo rámec bakalářské práce i nároky kladené na absolventy bakalářského studia.

Podle zadání práce měla být jejím hlavním tématem filologická analýza a datace *Velmi pohodlného kancionálku*, ale autorka se jim věnuje jen ve druhé polovině hlavního textu a v přílohách. První polovina textu obsahuje možná až příliš obšírné objasnění základních hymnologických pojmů, shrnutí kancionálové produkce v českých zemích od počátku až do 18. století a poučení o dobových pohřebních obřadech. Protože se (na rozdíl od většiny bakalářských prací) nemohla V. Ungrová opírat téměř o žádnou sekundární literaturu, jež by pojednávala přímo o jejím tématu, je pochopitelné, že úvodní část práce tematizuje obecnější téma kancionálů a dobového liturgického provozu. Bylo by však přínosnější tento „úvod“ zestručnit a věnovat se více samotnému tématu práce.

Této obecné části bych vytkla přinejmenším přílišné zobecňování – autorka např. rozsáhle píše o literátech, ovšem uvádí o nich informace, jež odpovídají spíše 16. než 18. století, tedy době vzniku *Kancionálku* (opírá se přitom především o disertační práci Vladimíra Maňase – bylo by třeba zohlednit i jiné prameny, alespoň práce Jiřího Mikulce o náboženských bratrstvech). Ostatně sama autorka na konci páté kapitoly přiznává, že úloha literátů na přelomu 17. a 18. století slábla. Také u jiných pojmů, jimž se zde V. Ungrová věnuje, by bylo vhodné uplatnit širší literaturu a nesměšovat rozdílné podoby a funkce kostelního zpěvu, jeho médií a interpretů, jak se lišily mezi jednotlivými konfesemi a v různých dobách. Drobné výhrady bych měla též ke způsobu, jakým autorka cituje sekundární literaturu: závěry, jež z ní vyvozuje, v ní občas nenalézám, několikrát lze hovořit přímo o dezinterpretaci. Někdy je to spíše chyba jazykové formulace – textu by neuškodilo bedlivější přečtení, autorka by se tím vyvarovala zbytečných věcných i jazykových chyb.

Jak jsem zmínila výše, samotná analýza *Kancionálku* je v porovnání s obecnou částí příliš stručná, až povrchní – přestože V. Ungrová píše, že volí „filologickou“ metodu. Od filologické analýzy bych předpokládala spíše detailní práci s pramenem a podrobnější komparaci. Autorka využívala především on-line databáze *Hymnorum thesaurus Bohemicus* a *Knihopis*; protože závěry o původu a stáří písní by měly tvořit stěžejní součást této práce, doporučila bych zohlednit i další zdroje, z on-line dostupných přinejmenším *LIMUP* (databáze obsahu liturgických rukopisů utrakvistické provenience 15.–16. století, www.clavmon.cz/limup) a *Melodiarium hymnologicum Bohemiae* (www.musicologica.cz/melodiarium/). Přitom je ale třeba mít na paměti, že značnou část duchovních písní ani tyto databáze nezachycují, především rukopisnou produkci 17. a 18. století a drobné písňové tisky, jež by pro *Kancionálek* mohly být zásadní. Proto by bylo na místě být opatrnější v úvahách o

vazbě *Kancionálku* na nekatolické, či dokonce exulantské prameny. Další možnosti pro zpřesnění datace by mohly být např. nápěvové odkazy či podrobnější textová kritika písní, jež se vyskytují ve starších zpěvnících.

Skutečnost, že v závěru práce říká V. Ungrová téměř totéž, co v jejím úvodu, a dataci *Kancionálku* oproti dosavadním pracím nijak neupřesňuje, jí patrně nelze vytknout – její pramen poskytl pro podobné objasnění příliš málo indicií. Detailnější analýza by možná stav dosavadního bádání více posunula, ale práce V. Ungrové přesto poskytuje cenný materiál pro další výzkum *Kancionálku*. Oceňuji zvláště rozsáhlé přílohy, tj. rejstříky písní včetně jejich pramenné a strofické charakteristiky. Přes uvedené výhrady znovu zdůrazňuji, že si autorka zvolila nelehké téma a při jeho zpracování dostatečně prokázala schopnost orientace v odborné literatuře a práce s obtížným literárním pramenem. Její text podle mne zcela splňuje nároky kladené na bakalářskou práci, navrhuji jej hodnotit jako **velmi dobrý**.

V Děčíně 20. 12. 2018

Mgr. Kateřina Smyčková, Ph.D.